

Område: Psykiatri- og Socialstaben
Afdeling: Psykiatri- og Socialstaben
Journal nr.: 10/15648
Dato: 28. marts 2011
Udarbejdet af: Kirsten Frost Lorenzen
E-mail: Kirsten.Frost.Lorenzen@regionsyddanmark.dk
Telefon: 76631052

Notat

Udkast - Strategi for socialområdet 2011-2014

1. Forord ved Agnete Philipsen

Vi har nu en ny og ambitiøs strategi for det regionale socialområde. Det er en fælles opgave for os alle, der arbejder med de regionale sociale tilbud og specialundervisnings-tilbud, at vi når langt med at realisere visionen og de fem konkrete indsatsområder, der er prioriteret i den nye strategi.

Region Syddanmark tager de kommende års udfordringer på det specialiserede socialområde alvorligt. Vi skal sikre fortsat udvikling af faglige metoder og teknologi og synlighed om det gode arbejde og effekten heraf - for borgerne og for kommunerne. Vi skal - som altid - anstrenge os for at opnå den bedst mulige udnyttelse af ressourcerne og dermed det bedst mulige tilbud til borgerne, indenfor de rammer der er givet. Den konkrete målestok for værdien af arbejdet med den nye strategi er i sidste ende, at aktiviteterne kommer borgerne til gavn.

Region Syddanmarks fælles værdier er et godt afsæt for arbejdet med den nye strategi. De fem indsatsområder er samlet set med til at medarbejdere og ledere sætter fokus på både faglighed og nytænkning. Og ordentlighed er en forudsætning for alt hvad vi gør, en ordentlighed der udmønter sig i vores evne og vilje til med konduite altid at tage afsæt i borgerens behov og ønsker.

God arbejdslyst til alle!

Venlig hilsen

Agnete Philipsen
Psykiatri- og Socialdirektør

2. Indledning

Region Syddanmarks strategi for det sociale område, dækker alle tilbud til børn, unge og voksne med en fysisk eller psykisk funktionsnedsættelse, der er drevet af regionen. Herunder også socialpsykiatriske tilbud samt specialundervisningstilbud.

Det regionale socialområdes eksistensberettigelse - grunden til at "vi er sat i verden" - beskrives i socialområdets **mission**.

Visionen ses som pejlemærker, socialområdet har indenfor synsvidde, men umiddelbart udenfor rækkevidde, men som området arbejder hen imod at nå.

Socialområdets **strategi** består af indsatsområder, overordnede mål og resultatmål, der samlet understøtter realiseringen af visionen for socialområdet. Socialområdet ønsker handling bag ordene, og derfor arbejdes der i strategien med konkrete resultatmål.

Der skal opstilles succeskriterier under de enkelte resultatmål, der beskriver hvad der skal til, for at målet vurderes at være opfyldt. Succeskriterierne udarbejdes, når strategien er vedtaget.

Dette strategipapir beskriver socialområdets mission, vision og strategi for de kommende år, samt hvordan der konkret vil blive arbejdet med de enkelte indsatsområder og mål. Desuden beskrives socialområdets nuværende styrker og udfordringer, for at illustrere udgangspunktet for udarbejdelsen af strategien.

3. Rammen for strategiarbejdet – mission og vision 2011-2014

3.1. Politisk fokus på det sociale område

Regionsrådet i Syddanmark havde i oktober 2010 en temadrøftelse om det sociale område. Der er stor politisk interesse for det specialiserede socialområde og politisk opbakning til at Region Syddanmark, med de faglige kompetencer de regionale tilbud besidder, også fremadrettet skal spille en væsentlig rolle i forhold til at tilbyde højt specialiserede tilbud til borgerne.

Regionsrådet havde i sine drøftelser fokus på, at kommunerne er regionens vigtigste samarbejdspartnere og medspillere. Dette gør sig især gældende på det sociale område, hvor regionen kun er udbyder af sociale tilbud og dermed afhængig af kommunernes efterspørgsel. Regionsrådet tilkendegav, at hovedopgaven for regionen er at yde den pædagogiske indsats, - støtte og pleje som den enkelte borger har behov for.

Samtidig skal regionen sikre incitamenter til ressourcebevidsthed og kontinuerligt optimere driften, hvor det kan lade sig gøre.

Regionsrådet lægger vægt på en tæt dialog med de Syddanske kommuner med henblik på, at drøfte regionens rolle på det specialiserede sociale område og afklare hvilke ønsker, kommunerne har til regionen.

3.2 Mission og vision 2011-2014

Arbejdet med strategien for Region Syddanmarks socialområde i perioden 2011-2014 tager udgangspunkt i nedenstående vision og mission, der understøttes af de beskrevne indsatsområder.

Socialområdets mission:

At drive og udvikle specialiserede tilbud til mennesker med særlige behov

Socialområdets vision:

Selvbestemmelse, brugerstyring og dialog med borgerne er grundlæggende værdier i tilbuddene

Vi går forrest, når det gælder faglig udvikling og kvalitet i tilbuddene.

Vi dokumenterer vores indsats og er anerkendte for at løse opgaverne effektivt.

Vi er en arbejdsplads, der udvikler, rekrutterer og fastholder højt kvalificerede medarbejdere.

4. Vejen til målet - indsatsområder fra 2011- 2014

Socialområdet vil i de kommende år arbejde med fem konkrete indsatsområder, der samlet set vil styrke det regionale socialområde. Dette skal både være til gavn for borgerne, der modtager tilbuddenes ydelser og for kommunerne, idet de regionale højt specialiserede tilbud er et væsentligt supplement til kommunernes egne specialiserede sociale tilbud samt til medarbejderne, specielt i forhold til arbejdsmiljø og faglig udvikling.

De fem indsatsområder skal ses i en sammenhæng, da der er et tæt samspil mellem indsatsområderne. Eksempelvis spiller målet om selvbestemmelse og brugerstyring sammen med det nedenstående mål om de rigtige hænder - på det rigtige tidspunkt - i de rigtige mængder, idet borgernes ønsker og behov skal være omdrejningspunkt for tilrettelæggelse af indsatsen. Og tilsvarende har nedenstående mål om at sætte fokus på mulighederne i ny teknologi indflydelse på både borgernes muligheder og vilkår samt på anvendelse af ressourcerne på tilbuddene.

Der skal i arbejdet med strategien tages højde for at tilbuddene er forskellige og har forskellige udgangspunkter.

Hvert indsatsområde er beskrevet med en formålsbeskrivelse og resultatmål.

Indsatsområde 1:

Selvbestemmelse og brugerstyring

Overordnet mål:

Region Syddanmark vil tage udgangspunkt i FN's handicapkonvention, FN's børnekonvention, og i at borgernes behov og rettigheder samt selvbestemmelse er udgangspunktet for indsatsen. Der ønskes en udvikling hen mod egentlig brugerstyring. Der arbejdes på alle tilbud med fortsat at udvikle indsatsen med afsæt i borgernes ønsker og behov, så vi fortsætter udviklingen fra brugerinddragelse

til brugerindflydelse og videre til selvbestemmelse henimod egentlig brugerstyring. Målet er, at borgerne selv bestemmer over og styrer eget liv med den fornødne støtte.

Resultatmål:

- Der skal sættes fokus på, hvordan borgernes selvbestemmelse og brugerstyring kan understøttes.
- Der skal sættes fokus på de organisatoriske rammer for at skabe størst mulig indflydelse på egen hverdag for borgerne, f.eks. via brugerbestyrelser og brugerråd.
- Der gennemføres systematisk opsamling af, hvordan tilbuddene har arbejdet med at øge borgernes selvbestemmelse samt borgernes egen opfattelse af omfanget af selvbestemmelse.

Indsatsområde 2:

Servicedeclarationer på alle tilbud

Overordnet mål:

Region Syddanmark vil som leverandør af sociale ydelser til landets kommuner sikre gennemsigtighed i sammenhæng mellem indhold i tilbud og prisfastsættelse og tydelighed om, hvad tilbuddene tilbyder borgerne.

Resultatmål:

- Der skal laves analyser og sammenligninger af priser og indhold inden for den samme målgruppe på alle regionale tilbud.
- Der udarbejdes servicedeclarationer for alle tilbud. Beskrivelserne skal ligge på tilbuddenes hjemmesider. Servicedeclarationerne skal ses i sammenhæng med de beskrivelser af tilbuddene, der allerede findes på Tilbudsportalen.

På sigt anbefales det, at der også udarbejdes kvalitetsstandarder, som er tværgående overordnede beskrivelser af standarden på hvert enkelt regionale tilbud¹

Indsatsområde 3:

På forkant med den nyeste teknologiske viden

Overordnet mål:

Region Syddanmark vil medvirke til at udvikle nye teknologiske metoder og redskaber målrettet borgerne på det specialiserede social- og specialundervisningsområde. Ligeledes skal Region

¹ ikke at forveksle med de kvalitetsstandarder, der er en del af Danske Regioners Kvalitetsmodel, men overordnede beskrivelser af standarden på tilbudstyperne.

Syddanmark understøtte tilbuddenes muligheder for at benytte sig af allerede kendt teknologisk udstyr og dermed styrke den faglige kvalitet og effektivitet i regionens sociale ydelser.

Resultatmål:

- Det skal afdækkes, hvor det er relevant at anvende forskellige teknologiske muligheder, og hvor man kan udbygge allerede anvendte teknologiske løsninger (f.eks. skoleintra, sms'er, videokonferencer, web-kamera på pc'erne, udbygning af Bosted systemet mm.). På baggrund af afdækningen skal der igangsættes arbejde med at udvikle og implementere relevante teknologiske løsninger.
- Vi skal i dialog med relevante partnere omkring drøftelse og idéudveksling i forhold til velfærdsteknologiske løsninger på det sociale område.
- Alle borgere på Region Syddanmarks tilbud skal have adgang til it, og Region Syddanmark skal understøtte, at borgerne kan anvende it-redskaberne. Dette er en sikring af adgang til information, som er en forudsætning for selvbestemmelse og brugerstyring.

Indsatsområde 4:

De rigtige hænder - på det rigtige tidspunkt - i de rigtige mængder

Overordnet mål:

På Region Syddanmarks tilbud er målet flest mulige "varme hænder" med de rette kvalifikationer, når borgeren har behov for det samtidig med, at der sker en hensigtsmæssig udvikling i taksterne.

Resultatmål:

- Alle tilbud overvejer løbende om der er mulighed for en mere effektiv udnyttelse af arbejdstiden, både i forhold til planlægning af arbejdstid, forskellige personalegruppers opgaveløsning samt konkrete arbejds gange.
- Tilbuddene skal arbejde med at overvinde eksterne barrierer for at udnytte ressourcerne bedre.
- Tilbuddene skal tage stilling til, om der er nye områder, hvor man med fordel kan etablere eksternt og internt samarbejde. Socialområdet skal understøtte
- sammenhængskraften og tværfagligheden.

Indsatsområde 5:

Vi går nye veje og bygger videre på det, der virker!

Overordnet mål:

På Region Syddanmarks tilbud anvendes relevant og ny pædagogisk viden og nye behandlingsformer, og vi opsamler erfaringer om effekten af indsatsen overfor borgerne og anvender denne viden til løbende at udvikle indsatsen.

Resultatmål:

- De pædagogiske metoder i det daglige arbejde samt effekten heraf skal være tydeligt beskrevet i de individuelle handleplaner, og personalet skal årligt vurdere og dokumentere de pædagogiske metoder og deres effekt. It-værktøjer skal understøtte dette både på individniveau og samlet set.

5. Implementering af strategien

Socialdrift er ansvarlig for implementeringen af strategien med driftsdirektøren som projektejer. Alle ledere og medarbejder har fokus på at realisere målene i strategien. Strategiarbejdet skal være forankret i de lokale MED-udvalg.

Der igangsættes en dialog med forstanderne om, hvordan den konkrete implementering af strategien skal ske og der skal kontinuerligt være en dialog med forstanderne om fremdriften i strategien.

Borgernes synspunkter inddrages i forbindelse med den konkrete udmøntning af indsatsområderne.

6. Afsættet for strategi 2011-2014

6.1 Status

Region Syddanmarks sociale område er pr. 1. januar 2011 driftsherre for i alt 28 tilbud, regionen har cirka 2000 medarbejdere ansat og et budget på cirka 950 millioner kroner.

De seneste 4 års udvikling har medført at regionen nu har fået en skarpere profil. Regionens sociale tilbud er fagligt højt specialiserede tilbud. Dette afspejler sig også i efterspørgslen efter tilbud til borgerne, hvor kommunerne nu primært efterspørger tilbud til borgere med meget komplekse handicaps. De borgere, der tilbydes et regionalt socialt tilbud har i stigende omfang flere handicaps og diagnoser og dermed et større behov for pædagogisk indsats og personalestøtte.

6.2. Styrkepositioner, udfordringer og udviklingspotentialer på det regionale socialområde

Styrkepositioner

Specialisering

Region Syddanmarks sociale område er kendetegnet ved en høj grad af specialisering. Der er behov for specialviden, ofte inden for flere fagområder. Borgerne har typisk dobbeltdiagnoser og i nogle tilfælde tripeldiagnoser.

Det forudsætter et individuelt tilrettelagt tilbud med inddragelse af tværfaglig ekspertise for at kunne yde den nødvendige støtte, behandling og pleje, så den enkelte borger kan udvikle sig og få et godt liv.

Tilbud drevet af Region Syddanmark har gode muligheder for at trække på viden og ekspertise fra øvrige regionale tilbud, ligesom der er et samspil med både psykiatrien og somatikken. Borgeren oplever herved en sammenhæng i indsatsen, og det er samtidigt med til at sikre den faglige bæredygtighed i forhold til at vedligeholde og udvikle specialviden indenfor det højt specialiserede område. Ved at inddrage kompetencer på tværs af socialområdet og i samarbejde med sundhedsområdet, er regionen i stand til at løse de meget komplekse opgaver med høj kvalitet.

Region Syddanmarks specialiserede tilbud indenfor social- og specialundervisningsområdet kan inddeles i seks overordnede kategorier:

1. Mennesker med sjældne handicap, multiple funktionsnedsættelser og senhjernesker
2. Mennesker med kommunikationshandicap (tale, høre, syn) samt bevægelsehandicap
3. Mennesker med psykisk sygdom, der samtidig har misbrug eller adfærd, der er stærkt udfordrende for omgivelserne
4. Udviklingshæmmede voksne med dom eller adfærd, der er stærkt udfordrende for omgivelserne
5. Børn og unge med dom til sikret institution
6. Børn med særlige komplekse sociale eller følelsesmæssige vanskeligheder, herunder psykiatri

Bæredygtighed

Tilbud på det specialiserede sociale område er kun rentable, hvis de har en volumen, der gør, at de kontinuerligt modtager borgere inden for målgruppen. Det kan derfor være vanskeligt for den enkelte kommune at opretholde meget små sociale tilbud med specialer, der forekommer sjældent. Region Syddanmark leverer ydelser til alle kommuner i regionen samt til kommuner udenfor regionen. Region Syddanmark dækker et stort befolkningsområde og har derfor mulighed for at etablere bæredygtige tilbud på det højt specialiserede område.

Udfordringer

Stram økonomi

Der er på landsplan fokus på udviklingen i omkostningerne på det specialiserede sociale område, hvor der de senere år har været en udgiftsstigning. Kommunekontaktrådet (KKR) i Syddanmark har både i 2009 og 2010 opfordret alle udbydere i Syddanmark til at reducere taksterne på det specialiserede socialområde. Tilsvarende opfordringer er også givet i de øvrige regioner. KKR har ligeledes opfordret alle udbydere i Syddanmark til yderligere besparelser i 2011 og 2012.

Socialområdet i Region Syddanmark vil gennemføre effektiviseringer, der i mindst muligt omfang forringer den kerneydelse, borgerne modtager, men som samtidig imødekommer kommunernes ønsker til Region Syddanmarks socialområde. Et væsentligt element er her at tydeliggøre sammenhængen mellem tilbuddets indhold og pris.

Regionen ønsker at fastholde en høj kvalitet, og at borgeren er i centrum for indsatsen. Derfor vil regionen ikke reducere omkostningerne ved anvendelse af en ren grønthøstermetode, da udgangspunktet for tilbuddene er forskelligt. Det medfører at takstudviklingen vil være differentieret,

men ambitionen er, at regionen over en tre-årig periode kan nedsætte omkostningerne i samme omfang som kommunerne.

Udviklingspotentialer

Evidens

På landsplan er der på det sociale område behov for at sætte fokus på evidensbaserede viden og forskning. Det skal sikre, at borgerne får tilbudt den rigtige støtte og pleje.

Region Syddanmarks socialområde skal fremadrettet i stigende grad bygge på evidensbaserede faglige metoder, hvor kvaliteten og effekten af den faglige indsats kan dokumenteres. Region Syddanmark deltager allerede i Danske Regioners kvalitetsmodel på det sociale område, som har til formål at sikre høj kvalitet på udvalgte parametre, der er beskrevet i konkrete standarder. Foruden de konkrete standarder sættes der også fokus på dokumentation af de anvendte faglige metoder på forskellige målgrupper i det Sociale Indikator Program (SIP).

Teknologi

Borgere, der modtager et regionalt socialt tilbud, er kendetegnet ved at have komplekse problemstillinger, og der er behov for at udvikle teknologiske værktøjer, som både skal understøtte borgernes behov og udvikling samt skabe en mere effektiv drift.

Fra medinddragelse og medindflydelse til selvbestemmelse og mod egentlig brugerstyring

Regionens udgangspunkt er, at borgeren har ret til at bestemme over sit eget liv. Regionen ønsker, at det er borgeren, der styrer sit eget liv og definerer, hvad hun eller han har behov for, ønske om eller har brug for hjælp til. Personalet skal konstant være opmærksomme på beboernes selvbestemmelse. Når borgerne sætter dagsordenen, forudsætter det blandt andet, at personalet tillægger borgerne autonomi og selvbestemmelse. Dermed understøttes og udvikles muligheden for selvbestemmelse og styring. Med udgangspunkt i kravet om selvbestemmelse og brugerstyring styrkes den generelle trivsel og udvikling blandt borgerne.

Fremtidens behov

Regionen skal afsøge fremtidens behov hos borgerne, herunder nye former for tilbud og konsulentbistand baseret på de regionale tilbuds særlige kvalifikationer og erfaringer.

6.3 Den tidligere strategi

I strategien for socialområdet for 2008 til 2010 var der formuleret følgende 11 overordnede mål og indsatsområder:

- Borgeren/beboeren i centrum
- Faglig udvikling, herunder optimering af dokumentation via it-systemer
- Uddannelse
- Pårørendesamarbejde
- Tilsyn
- Ledelse
- Tidssvarende boliger og bygninger

- Fleksibel adgang til tilbud/akut” det kan altid betale sig at ringe til Regionen”
- Kommunikation
- Effektiv anvendelse af ressourcerne
- Den attraktive arbejdsplads

Der er udarbejdet en status på arbejdet med de 11 indsatsområder. Denne status viser, at en række af de initiativer, der er taget som led i strategien er fuldt implementeret, mens der også er indsatsområder, der fortsat skal være fokus på. Der arbejdes derfor videre med implementering og udvikling af flere af de indsatsområder, der var sat fokus på i den tidligere strategi. Dette gælder eksempelvis implementeringen af den kommunikationsstrategi, der er vedtaget i 2010 samt forskellige initiativer, der skal fremme den attraktive arbejdsplads, herunder sygefravær.

Erfaringen fra det hidtidige strategiarbejde er, at det ikke har været muligt at iværksætte konkrete tiltag indenfor alle indsatsområderne. På denne baggrund er det valgt i den fremadrettede strategi at koncentrere indsatsen om færre indsatsområder og mål. Samtidig arbejdes der mere systematisk med konkrete resultatmål i strategien for de kommende år, end det var tilfældet i den tidligere strategi.

Det skal desuden bemærkes at flere af de tidligere indsatsområder videreføres i en ændret form i den fremadrettede strategi, da det er af afgørende betydning, at der også fortsat er strategisk fokus på disse temaer. Dette gælder især indsatsområderne om, at borgeren er i centrum samt effektiv anvendelse af ressourcerne.

Den tidligere strategi blev, som den fremadrettede strategi, udarbejdet i en dialogbaseret proces, idet alle forstandere og afdelingsledere var inddraget. Derimod var der ikke inddragelse af repræsentanter for handicaporganisationerne. Repræsentanter fra disse organisationer har været inddraget i udarbejdelsen af denne fremadrettede strategi, hvilket har tilført meget værdifulde input i strategien.

Bilag: Fakta om socialområdet: Oversigt over tilbuddene, målgrupper og specialisering